

УДК 330.322:336

Назарова Л.В.*доктор економічних наук, доцент,
професор кафедри менеджменту організацій
та зовнішньоекономічної діяльності
Миколаївського національного університету
імені В.О. Сухомлинського***ЩОДО НЕОБХІДНОСТІ ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВ АГРАРНОГО СЕКТОРУ****ON THE NEED FOR FORMATION OF INVESTMENT ATTRACTIVENESS AGRICULTURAL SECTOR****АНОТАЦІЯ**

Статтю присвячено дослідженню необхідності формування інвестиційної привабливості підприємств. Представлена економічна сутність поняття «інвестиційна привабливість». Дана класифікація інвестиційної привабливості. Розглянуті економічні передумови формування інвестиційної привабливості підприємств аграрного сектору. Виділені основні фактори інвестиційної привабливості підприємств аграрного сектору.

Ключові слова: інвестиція, інвестиційна привабливість, підприємство, інвестиційна політика, аграрний сектор.

АННОТАЦИЯ

Статья посвящена исследованию необходимости формирования инвестиционной привлекательности предприятий. Представлена экономическая сущность понятия «инвестиционная привлекательность». Дана классификация инвестиционной привлекательности. Рассмотрены экономические предпосылки формирования инвестиционной привлекательности предприятий аграрного сектора. Выделены основные факторы инвестиционной привлекательности предприятий аграрного сектора.

Ключевые слова: инвестиция, инвестиционная привлекательность, предприятие, инвестиционная политика, аграрный сектор.

ANNOTATION

The article studies the necessity of formation of investment attractiveness of enterprises. Submitted economic substance of the term «investment attractiveness». The classification of investment attractiveness. The economic prerequisites for the formation of investment attractiveness of the agricultural sector. The basic factors of the investment attractiveness of the agricultural sector.

Keywords: investment, investment attraction, business, investment policies, the agricultural sector.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Інвестиції в розвитку економіки України сьогодні займають важливе місце. В даний час інвестиції є визначальним чинником економічного розвитку країни й окремого підприємства. Здійснення інвестицій виступає найважливішою умовою вирішення практично всіх стратегічних та значної частини поточних завдань розвитку й забезпечення ефективної діяльності економіки. Необхідність інвестицій обумовлюється наступними причинами: відновлення матеріально-технічної бази, нарощування обсягів виробництва, освоєння нових технологій. Значимість інвестування не обмежується його застосуванням тільки для інвесторів. Воно має велике значення для самого управлінського персоналу, тому що концентро-

вано виражає стратегію успіху, точно визначає цілі, що направлені для отримання доходу або якого-небудь іншого ефекту. В сучасних умовах невизначеності господарської діяльності питання інвестиційної привабливості для всіх галузей економіки України, в тому числі і для аграрного сектору, набуває нового сенсу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Формування парадигми розвитку інвестування в теоретичному плані започатковане ще в XIX ст. завдяки економічними науковими дослідженнями таких видатних постатей у світовій науці, як вчені-економісти Й. Шумпетер (1883–1950), М.І. Туган-Барановський (1865–1919), М.Д. Кондратьєв (1892–1938). У сучасних умовах проблема низької інвестиційної привабливості дедалі більше набуває актуальності, про що свідчить широке коло публікацій як вітчизняних, так і зарубіжних науковців, присвячене вказаній тематиці. Серед них можна виділити праці таких авторів, як С.С. Донцов, І.О. Бланк, О.А. Андраш, Д.В. Коробков, А.П. Гайдуцький, В.В. Бочаров та багато інших. У загальному плані теоретичні та практичні аспекти інвестування підприємства знайшли своє відображення в наукових роботах таких вітчизняних та зарубіжних економістів, як: О. Амоша, Г.Г. Бірман, І. Бланк, Ю. Брігхем, В. Геець, О. Коюда, Л. Лігоненко, Г. Марковиць, О. Носова, А. Пересада, У. Шарп та ін.

Значна увага аспектам інвестиційної діяльності підприємства обумовлена зростаючою практичною потребою у науково обґрунтованих стратегіях, концепціях, проектах та програмах інвестиційного розвитку.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. На сьогодні як у вітчизняних, так і в зарубіжних дослідників досі не відпрацьовано єдиний підхід до вибору критеріїв і системи показників оцінки інвестиційної привабливості підприємств, на основі яких потенційний інвестор може приймати рішення про доцільність вкладення коштів у той чи інший об'єкт. Крім того питання формування інвестиційної привабливості підприємств аграрного сектору потребує подальших досліджень в напрямку деталізації факторів, що її формують.

Основною метою статті є узагальнення теоретичних підходів щодо основних аспектів формування інвестиційної привабливості аграрних підприємств, аналіз сучасного стану інвестування в галузь, визначення конкурентних переваг, що сприятимуть підвищенню інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання аграрної галузі.

Вклад основного матеріалу дослідження. Підвищення активності інвестиційної діяльності вітчизняних підприємств є однією з головних передумов стабілізації і розвитку економіки, але відсутність та дефіцит інвестиційних

ресурсів, не сприяє поліпшенню інвестиційної активності суб'єктів господарювання. Вивчення світового й вітчизняного досвіду дають змогу відзначити, що вирішення проблем інвестиційного забезпечення розвитку підприємств полягає, в першу чергу, в обґрунтуванні теоретичних та методичних підходів визначення інвестиційної привабливості підприємств. Найпоширеніші трактування даного терміну, що зустрічаються у вивчених літературних джерелах, наведені в табл. 1.

На нашу думку, інвестиційну привабливість необхідно розглядати на рівні країни, регіону,

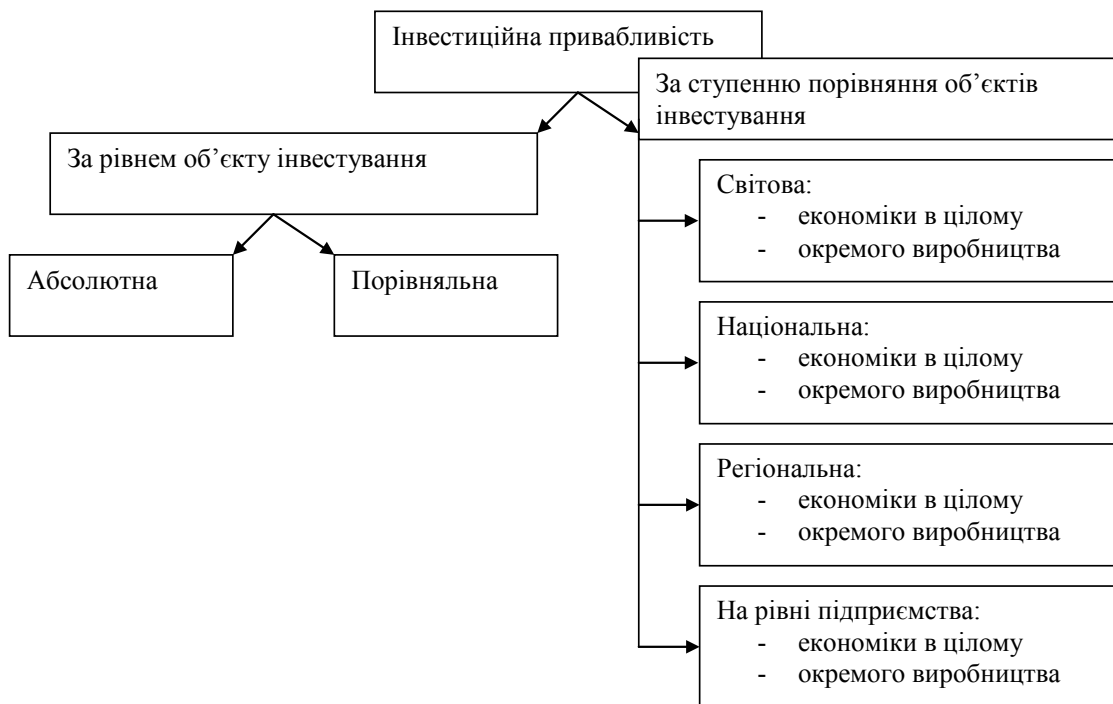

Рис. 1. Класифікація інвестиційної привабливості

Джерело: власні дослідження

Таблиця 1

Економічна сутність поняття «інвестиційна привабливість» у літературі

Автор, джерело	Економічна сутність предмета дослідження
Є.І. Крилов, В.М. Власов [1, с. 146]	Інвестиційна привабливість є самостійною економічною категорією, що характеризується стабільністю фінансового стану підприємства, прибутковістю капіталу, курсом акцій і рівнем виплачуваних дивідендів.
А.Г. Коваленко [2, с. 126]	Інвестиційна привабливість – це самостійна економічна категорія, що характеризує не тільки сталість фінансового стану підприємства, прибутковістю капіталу, курсом акцій і рівнем виплачених дивідендів, але і конкурентоспроможністю продукції, клієнтоорієнтованістю підприємства.
Л.М. Борщ [3, с. 94]	Інвестиційна привабливість – це інтегральна характеристика економіки з позицій перспективності, розвитку прибутковості інвестицій і рівня інвестиційних ризиків.
С.П. Наливайченко [4, с. 56]	Інвестиційна привабливість – це доцільність вкладення коштів у підприємство, яка цікавить інвестора та залежить від ряду факторів, що характеризують діяльність суб'єкта.
О.П. Добровольська [5, с. 215]	Інвестиційна привабливість – це інтеграційний комплексний критерій, що характеризує ефективність капіталовкладень у який-небудь проєкт у межах держави, регіону, галузі.
А.С. Музиченко [6, с. 219]	Інвестиційна привабливість – це поняття, пов'язане з перевагами інвестора у виборі того або іншого об'єкта інвестування.
Слюсаренко А.В. [7]	Інвестиційна привабливість являє собою об'єктивні передумови для інвестування й кількісно виражається в розмірі капітальних вкладень, що можуть бути залучені в проєкт, регіон, галузь, виходячи із властивих їм інвестиційного потенціалу й рівня некомерційних інвестиційних ризиків.

Джерело: на основі власних досліджень

галузі, підприємства – що й будемо вважати «рівневим підходом» (рис. 1). Під інвестиційною привабливістю на макrorівні ми розуміємо умови (економічні, правові, політичні, соціальні та ін.), які створено державою для всіх суб'єктів господарювання, а також іноземних інвесторів, для вигідного вкладення інвестицій з метою розвитку національної економіки. Інвестиційну привабливість на макrorівні можна охарактеризувати наступними критеріями: політична стабільність та її передбачуваність на майбутнє; основні макроекономічні показники, що характеризують стан національної економіки (рівень інфляції, темпи зростання валового внутрішнього продукту, його обсяги, процентні ставки рефінансування Національного банку України).

З викладеного вище можна зробити висновок, що ті ж самі умови можуть вести як до зміни інвестиційного потенціалу, так і до зміни інвестиційного ризику. Такий висновок ставить поняття інвестиційної привабливості основним і представляється нам більше обґрунтованим. Непривабливими в інвестиційному плані є території з низьким потенціалом розвитку і високим ризиком втрати ресурсів.

Зазначимо, що обсяг залучених з початку 2015 року прямих іноземних інвестицій (акціонерного капіталу) в економіку України на 1 липня 2015 р. становив 42851,3 млн. дол. США (без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини зони проведення антитерористичної операції) та в розрахунку на одну особу населення – 1000,5 дол.

У січні-червні 2015 р. в економіку України іноземними інвесторами вкладено 1042,4 млн. дол. та вилучено 351,3 млн. дол. прямих інвестицій (акціонерного капіталу). Зменшення вартості акціонерного капіталу за рахунок переоцінки, утрат та перекласифіка-

ції становило 3604,0 млн. дол., у тому числі за рахунок курсової різниці – 3539,3 млн. дол. У 2015 році інвестиції надходили зі 133 країн світу. Із країн ЄС із початку року внесено 33154,9 млн. дол. інвестицій (77,4% загального обсягу акціонерного капіталу), з інших країн світу – 9696,4 млн. дол. (22,6%). До десятки основних країн-інвесторів, на які припадає більше 83% загального обсягу прямих інвестицій, входять: Кіпр – 12274,1 млн. дол., Німеччина – 5489,0 млн. дол., Нідерланди – 5108,0 млн. дол., Російська Федерація – 2685,6 млн. дол., Австрія – 2354,3 млн. дол., Велика Британія – 1953,9 млн. дол., Британські Віргінські Острови – 1872,6 млн. дол., Франція – 1539,2 млн. дол., Швейцарія – 1371,2 млн. дол. та Італія – 966,6 млн. дол. Обсяги прямих іноземних інвестицій (ПІІ) на відповідні дати 2015 року представлені в таблиці 2.

При цьому, обсяг прямих інвестицій (акціонерного капіталу) з України в економіку країн світу на 1 липня 2015 р. становив 6254,4 млн. дол., у т.ч. у країни ЄС – 6015,4 млн. дол. (96,2% загального обсягу), в інші країни світу – 239,0 млн. дол. (3,8%). Прямі інвестиції з України здійснювались до 46 країн світу, переважна частка яких була спрямована до Кіпру (93,0%). Вимоги українських прямих інвесторів за борговими інструментами до підприємств прямого інвестування за кордоном на 1 липня 2015 р. становили 218,0 млн. дол. Загальний обсяг прямих інвестицій (акціонерного капіталу та боргових інструментів) в економіку країн світу становив 6472,4 млн. дол. США. Відповідні дані представлені в таблиці 3.

Сектор сільського господарства відіграє головну роль в економіці України. Україна має приблизно 43 млн гектарів (га) сільськогосподарських земель, включно з 32 млн га орної землі, що дорівнює третині орної землі у ЄС. В Україні працюють деякі найбільші аграрні компа-

Таблиця 2

Прямі іноземні інвестиції в економіку України, млн. дол. США

	Усього	у тому числі з	
		країн ЄС	інших країн світу
Прямі інвестиції нерезидентів в Україні (акціонерний капітал та боргові інструменти) на 1 січня 2015 р.	54070,7	42789,5	11281,2
Акціонерний капітал нерезидентів на 1 січня 2015 р.	45764,2	35603,9	10160,3
Надійшло акціонерного капіталу нерезидентів	1042,4	419,8	622,6
Вибуло акціонерного капіталу нерезидентів	-351,3	-222,2	-129,1
Інші зміни вартості акціонерного капіталу нерезидентів (зміна вартості, утрати, перекласифікація інвестицій тощо)	-3604,0	-2646,6	-957,4
з них курсова різниця	-3539,3	-2773,0	-766,3
Акціонерний капітал нерезидентів на 1 липня 2015 р.	42851,3	33154,9	9696,4
Боргові інструменти (заборгованість за кредитами та позиками, зобов'язання за торговими кредитами та інші зобов'язання перед прямими інвесторами)			
на 1 січня 2015 р.	8306,5	7185,6	1120,9
на 1 липня 2015 р.	8850,4	7609,1	1241,3
Прямі інвестиції нерезидентів в Україні (акціонерний капітал та боргові інструменти) на 1 липня 2015 р.	51701,7	40764,0	10937,7

Джерело: [12]

нії світу, часом на площі до 500000 га, проте 50% сільськогосподарської продукції виробляють невеликі господарства. Україна стала третім світовим експортером зерна після США та ЄС. У 2014р. було вироблено 64 млн т зернових, що на 2,4% більше, ніж у 2013, навіть не враховуючи окупованого Криму [8]. Україна має конкурентну перевагу у виробництві зерна завдяки високій родючості ґрунтів, низькому рівню виробничих видатків і стратегічній географічній позиції; потенціал країни оцінюється на рівні 100 млн т [9]. Україна також є найбільшим виробником й експортером соняшника, третім світовим експортером кукурудзи, четвертим – ячменю, шостим – соєвих бобів і сьомим – курятини [8]. 60% площ під зерновими займають пшениця, ячмінь і кукурудза. В останнє десятиліття виробництво зернових подвоїлося, а в останні роки значно зросло виробництво деякої тваринної продукції. Хоча частка сільського господарства у валовому внутрішньому продукті (ВВП) скоротилася з 25,6% до 9,3%, а частка зайнятості в аграрному секторі зменшилася з 19,8% до 17,2% за період 1990-2012 р.р., [10], цей сектор був єдиним в економіці країни, що продемонстрував зростання у 2014р., а саме 7%, порівняно до падіння на 10% у промисловості та секторі послуг. Експорт сільськогосподарської продукції залишається головною рушійною силою української економіки і становить майже 20% вартості експорту. З усуненням бар'єрів у торгівлі, декілька останніх двосторонніх торговельних угод відкривають додаткові можливості розвитку експорту.

За даними Організації економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР) основними причинами низької інвестиційної привабливості аграрного сектору є [11]:

1. Непередбачуваність нормативно-правової бази інвестиційної політики та підтримки інвестицій. Інвесторів приваблює колосальний потенціал сільського господарства країни, але вони все ще стикаються із значними перепонами в процесі інвестування, на додаток до спаду економіки і напруги в політиці, що тривають. Середовище політики із швидкими її змінами характеризується короткостроковістю, мінливістю та непредбачуваністю регулювання, чому приклад – часті зміни політики щодо звільнення від сплати ПДВ на експорт зерна. Чисельні вимоги до наявності ліцензій і дозволів, обтяжливі перевірки, а також поширену корупцію інвестори часто називають головними перешкодами інвестуванню. Втручання держави шляхом гарячого контролю цін на продовольство та обмежень експорту відразливо спрацьовує у виробництві зерна. Часто інвестиційні стимули розробляються мірою необхідності, без чітких цілей, в залежності від наявних бюджетних коштів. Це створює непевність для інвесторів, що гальмує довгострокове інвестування.

2. Необхідність залучення додаткових інвестицій в інфраструктуру, зокрема у перевезення і зберігання зерна. В той час як Україна підвищила свій рейтинг в термінах результативності логістики, наявність і якість фізичної інфраструктури країни, включно з інфраструктурою транспорту, складування, енергетики та зрошення, залишається неадекватною. Для задоволення потенційного попиту, спроможність транспортувати, навантажувати і перевантажувати зерно потребуватиме підвищення на 70%.

3. Ускладнений доступ до фінансування залишається головною перепоною інвестуванню у сільське господарство. Доступ до фінансування залишається обмеженим, особливо для малих і середніх підприємств. В період 2013- 2014р.р.,

Таблиця 3

Прямі інвестиції з України в економіку країн світу, млн. дол. США

	Усього	у тому числі в	
		країни ЄС	інші країни світу
Прямі інвестиції резидентів в економіці країн світу (акціонерний капітал та боргові інструменти) на 1 січня 2015 р.	6562,7	6239,7	323,0
Акціонерний капітал резидентів в економіці країн світу на 1 січня 2015 р.	6350,7	6033,3	317,4
Надійшло акціонерного капіталу резидентів	26,4	0,0	26,4
Вибуло акціонерного капіталу резидентів	-81,4	-1,9	-79,5
Інші зміни вартості акціонерного капіталу резидентів (зміна вартості, утрати, перекласифікація інвестицій тощо)	-41,3	-16,0	-25,3
з них курсова різниця	-40,9	-16,0	-24,9
Акціонерний капітал резидентів в економіці країн світу на 1 липня 2015 р.	6254,4	6015,4	239,0
Боргові інструменти (вимоги за кредитами та позиками, торговими кредитами та інші вимоги до підприємств прямого інвестування)			
на 1 січня 2015 р.	212,0	206,4	5,6
на 1 липня 2015 р.	218,0	207,5	10,5
Прямі інвестиції резидентів в економіці країн світу (акціонерний капітал та боргові інструменти) на			
1 липня 2015 р.	6472,4	6222,9	249,5

Джерело: [12]

згідно Звіту про глобальну конкурентоспроможність (Global Competitiveness Report), 16,7% респондентів визначили доступ до фінансування перешкодою номер один для ведення бізнесу (в опитуванні з вибором однієї відповіді), випередивши корупцію та неефективність державного управління. Події 2014р., що зменшили ліквідність та збільшили зовнішні ризики, ще більше стримали доступ до фінансових ресурсів. На долю банківського сектору припадає 95% активів фінансового сектору, і великі постачальники факторів виробництва, виробники, роздрібні продавці та експортери найчастіше користуються банківським кредитом як механізмом доступу до фінансування, хоча високий рівень і змінюваність процентних ставок поряд із нестачею інформації щодо кредитоспроможності позичальника гальмують розвиток банківського кредитування. Все більшого поширення набувають альтернативні механізми фінансування: схеми лізингу, векселі та державне фінансування у формі форвардних закупівель державним Аграрним фондом. По контрасту, більшість невеликих підприємств не мають доступу до фінансування і не користуються наявним інструментарієм через відсутність застави. Таким чином, їх інвестування є жорстко обмеженим, навіть якщо вони можуть отримати кредит від кредитної спілки, зазвичай під великі відсотки.

4. Слабкість сфери дорадчих послуг обмежує доступ фермерів до технічних консультацій та інновацій. Майже не існуюче державне фінансування дорадчих служб, низький рівень державного фінансування досліджень і розробок у сільському господарстві перешкоджає доступу фермерів до технічних консультацій та інновацій.

5. Ерозія ґрунту – один з головних екологічних ризиків в агросекторі Сектор сільського господарства стикається з ризиками довкілля, сам сприяє ерозії ґрунту, забрудненню води нутрієнтами і поверхневими стоками, підвищенню рівня потенційно шкідливих пестицидів, а також впливає на зміну клімату. Крім цього, на додаток до 1,1 млн га землі сільськогосподарського призначення, що все ще забруднена радіоактивним цезієм-137 після катастрофи у Чорнобилі у 1986р., ерозія ґрунту – це головна проблема сектору. Приблизно 60% земельної площі вже зазнало ерозії. Декілька факторів сприяють швидкій ерозії ґрунту: дуже велика частка орної землі; незадовільна практика управління земельними ресурсами, наприклад, вирощування культур на крутих схилах; невизначеність володіння землею та короткострокова оренда землі. Вартість еродованої землі щорічно сягає майже третини сільськогосподарського ВВП.

Прямі іноземні інвестиції (ПІІ) у сільське господарство зростали стабільно між 2005 і 2009р.р., а з часу глобальної фінансової кризи їх крива зменшилася. Проте, вони ніколи не перевищували 1,9% від загального притоку інвестицій. На відміну від сировинного сільського господарства, частка інвестицій у переробку в загальному

притоці ПІІ була відносно стабільною – на рівні 5% протягом останнього десятиріччя. Це відповідає частці переробки сільськогосподарської продукції у ВВП. Фінансові послуги та промислове виробництво, зокрема металургія, поглинають 53% загального обсягу ПІІ, а на торгівлю та ремонтні роботи припадають додаткові 13% про що свідчать дані рисунку 2.

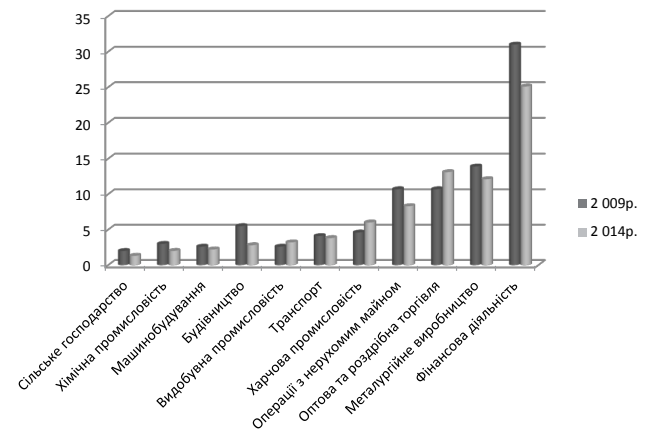

Рис. 2. Галузева структура розподілу ПІІ (акціонерний капітал), станом на 2009 р. та 2014 р., у %

Джерело: [12]

Отже, сільське господарство є найменш привабливим сегментом української економіки, в який за роки незалежності масштабні інвестиції не надходили.

Щоб ефективно управляти інвестиційною привабливістю, підприємству аграрного сектору необхідно визначити загальні й специфічні фактори внутрішнього середовища, що впливають на рівень прибутковості й ризику. Як основні фактори, що роблять найбільш відчутний вплив на прибутковість та ризик інвестування підприємств аграрного сектору, можна виділити наступні: вибір фінансових інструментів, ступінь концентрації виробництва, продуктова спрямованість, інновації, менеджмент, надійність структури постачання й збуту. У кожному із зазначених елементів можна виділити фактори ризику й прибутковості (табл. 4).

Визначено, що система інформаційного забезпечення інвестиційної привабливості підприємств аграрного сектору дозволяє скоротити витрати на передінвестиційній стадії, мінімізувати ризик незворотних інвестицій, суттєво підвищити якість інвестиційних пропозицій та забезпечити їх конкурентоспроможність. Вона повинна відповідати наступним вимогам: забезпечувати високу якість інвестиційних досліджень завдяки повноті та достовірності інформаційного масиву; ґрунтуватися на інтегрованій системі документації; задовольняти потреби взаємозв'язку інформаційних масивів; мати єдиний інформаційний стандарт; скорочувати витрати на передінвестиційні дослідження шляхом циклічного аналізу проектів та відхилення неперспективних.

Оцінку інвестиційної привабливості аграрного виробництва Миколаївської області за допомогою методу SWOT-аналіз представлено у табл. 5.

Аналіз інвестиційної привабливості аграрного сектора економіки Миколаївської області за методикою SWOT – аналізу показав, що він є досить стабільним, має значну кількість рентабельних товаровиробників. Необхідною умовою розвитку іноземного інвестування у економіку

АПК області є відповідне стратегічне управління з боку держави та самих підприємств.

Миколаївська область поділена на 19 районів. Кожен район вносить вагому частку в розвиток аграрних підприємств регіону. Тому доцільно буде оцінити інвестиційну привабливість районів області за обсягами прямих іноземних інвестицій, капітальних інвестицій та фінансовим результатом від звичайної діяльності підприємств.

Таблиця 4

Фактори інвестиційної привабливості підприємств аграрного сектору

Фактори	Прибутковість	Ризик
Вибір фінансових інструментів	Норми прибутковості	Ступінь відповідальності підприємства
	Участь в управлінні	Участь в управлінні
	-	Ліквідність
	-	Строк
Ступінь концентрації виробництва	Обсяг виробництва	Забезпеченість коштами
	Ефективність виробництва (рентабельність, продуктивність)	Витрати координацію
	Товарність	-
Продуктова спрямованість	Можливий обсяг виробництва	Темпи розвитку
	Рентабельність	Державні гарантії
	Рівень попиту	Вимогливість до якості ресурсів
	Обсяги експорту і імпорту	-
Інновації	Щодо підвищення ефективності	Щодо зниження ризику
	Ефективність управління в сфері підвищення прибутковості	Ефективність управління в сфері регулювання ризиків
Структура поставання й збуту	Рівень витрат щодо забезпечення структури	Надійність структури

Джерело: за власними дослідженнями

Таблиця 5

SWOT-аналіз інвестиційної привабливості аграрних підприємств економіки Миколаївської області для іноземних інвесторів

Сильні сторони	Слабкі сторони
<ul style="list-style-type: none"> - помірні природно-кліматичні умови для ведення сільськогосподарського виробництва - рельєф території та ґрунти - вигідне географічне розташування області - значний виробничий досвід - різноманітні форми власності - вільна оренда землі та майна - приватизація землі - конкурентоспроможна вартість робочої сили - наявність чотирьох митних пунктів в морських та річкових портах та митного пункту міжнародного аеропорту «Миколаїв» - відкриття інвестиційного WEB-сайту «Інвестиційні можливості Миколаївської області» - створення інформаційних матеріалів щодо економічного та інвестиційного потенціалу Миколаївщини - проведення семінарів з питань залучення іноземних інвестицій - здійснення супроводжень інвестиційних проєктів 	<ul style="list-style-type: none"> - нестабільність законодавчої бази - непрогнозованість інвестиційної діяльності як однієї із складових бізнесу - низький рівень правового та судового захисту прав інвесторів - негативний інвестиційний імідж - низький рівень капіталізації прибутків підприємств - відсутність підготовленого менеджменту для роботи у сфері інвестиційної діяльності - відсутність механізмів страхування інвестиційних ризиків - припинення дії Програми залучення іноземних інвестицій на 2003-2005 роки - відсутність координаційного державного центру з питань сприяння залученню інвестицій - відсутність інформації про інвестиційне середовище - високі податки, які стягуються з іноземних інвесторів - призупинення деяких правил СЕЗ «Миколаїв» - відсутність практики дійових форм роботи з іноземними інвесторами (бізнес-форуми, «круглі столи», виставки найкращих регіональних проєктів).
Можливості	Загрози
<ul style="list-style-type: none"> - співпраця з новими іноземними партнерами - формування позитивного інвестиційного іміджу області - підвищення рівня підготовки інвестиційних проєктів відповідно до вимог міжнародних інвестиційних фондів 	<ul style="list-style-type: none"> - важка прогнозованість рівня інфляції через нестабільність економіки - нерівноправність іноземних та вітчизняних інвесторів - невизначеність українського законодавства

*Джерело: за власними дослідженнями

За обсягами вкладання прямих іноземних інвестицій в економіку Миколаївської області виділено три групи районів, які показані на рисунку 3:

- райони стратегічної інвестиційної привабливості;
- райони з середньої інвестиційної привабливості;
- райони низької інвестиційної привабливості.

Як видно з рисунку 3, до першої групи належать Миколаївський, Жовтневий, Первомайський, Очаківський, Кривоозерський та Вознесенський райони. Це пов'язано з їх кращим порівняно з іншими розвиток всіх галузей АПК. До другої групи – Арбузинський, Веселинівський, Новоодеський та Березанський райони. Третя група – Владівський, Доманівський, Братський, Сланецький, Новобузький, Казанківський, Баштанський, Березнегуватський та Снігурівський райони. В цих районах розвивається лише сільське господарство, яке представлене в основному фермерськими господарствами.

Висновок. Необхідність дослідження інвестиційних процесів в аграрному секторі Мико-

лаївської області обумовлює можливість розробити науково обґрунтовані положення щодо підвищення інвестиційної привабливості агровиробників. Запровадження розроблених рекомендацій у практику створить необхідні умови для активізації інвестиційної сфери, сприятиме підвищенню ефективності інвестицій. Відзначимо, що основними конкурентними перевагами, використання яких сприятиме підвищенню інвестиційної привабливості аграрної галузі є високі фінансово-економічні результати діяльності; наявність сировинної бази, а також трудових ресурсів задля забезпечення стабільного функціонування та розвитку; наявність великого ринку збуту аграрної продукції; значний інвестиційний та економічний потенціал аграрного сектору. Правильне використання та розвиток цих переваг, а також створення нових (перехід на інноваційний шлях розвитку, створення сприятливого інвестиційного іміджу аграрної галузі) дозволить створити сприятливі умови для формування інвестиційної привабливості аграрної сфери і таким чином збільшити обсяги іноземних інвестицій.

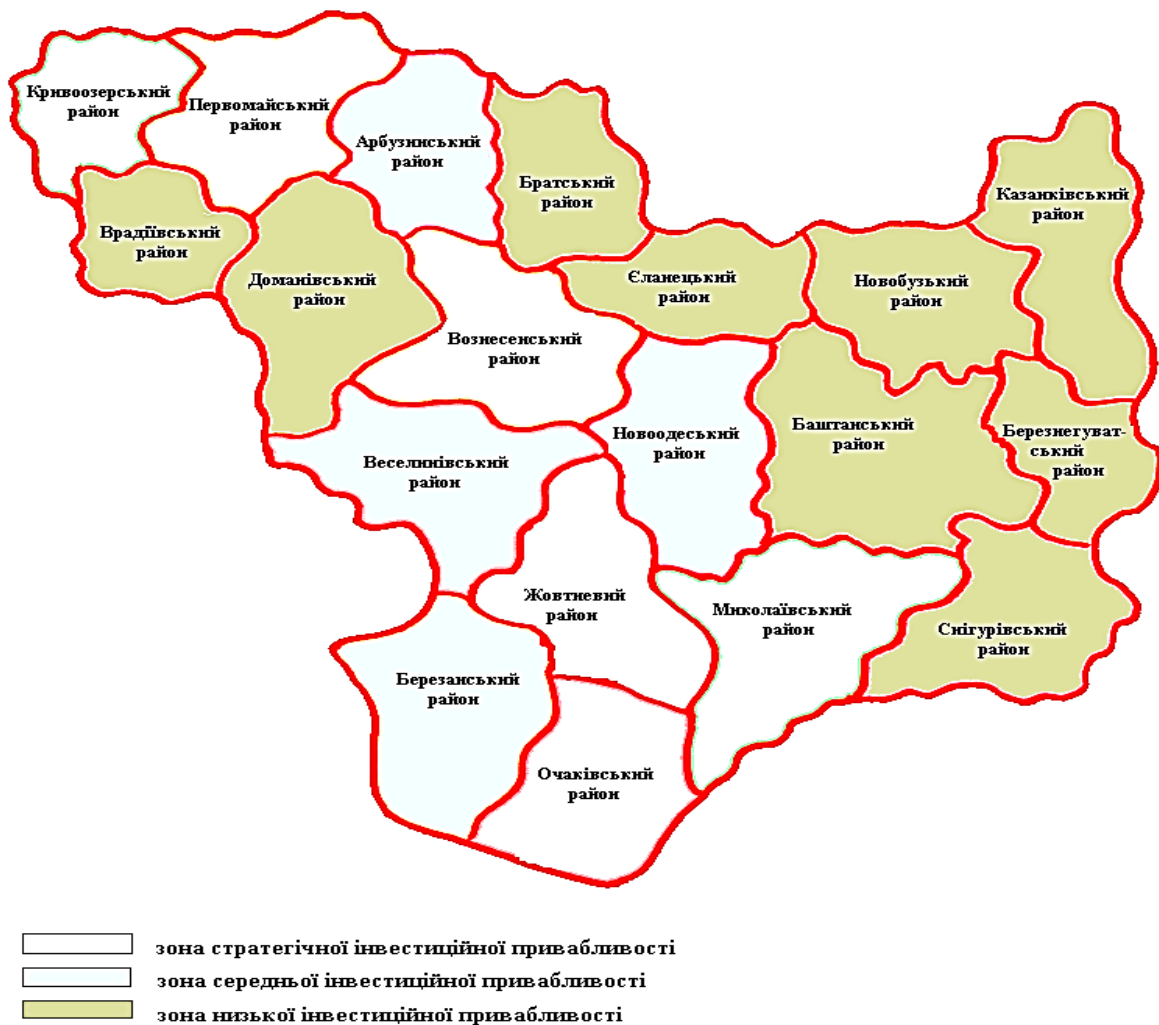

Рис. 3. Інвестиційна привабливість аграрних підприємств в районах Миколаївської області

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Крилов Е.І. Аналіз фінансового стану і інвестиційної привабливості підприємства / Е.І. Крилов, В.М. Власов. – Тернопіль: Економічна думка, 2003. – 192 с.
2. Коваленко А.Г. Сучасні аспекти аналізу інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання / А.Г. Коваленко // Вісник Хмельницького національного університету. Серія «Економічні науки». – Хмельницький. – 2015. – Т.2. – С. 126.
3. Борщ Л.М. Інвестування: теорія і практика: Навч. посібник / Л.М. Борщ – К.: Знання, 2005. – 470 с.
4. Инвестиционные проблемы предприятий: Монография / Под ред. проф. С.П. Наливайченко. Симферополь: КЭИКНЭУ, 2007. – 276 с.
5. Добровольська О.П. Регіональна диференціація інвестиційної привабливості адміністративних районів / О.П. Добровольська // Економічний простір: збірник наукових праць. – Дніпропетровськ, ПДАБА. – 2010. – № 23/1. – С. 213-219.
6. Музиченко А.С. Інвестиційна діяльність в Україні: Навч. посібник / А.С. Музиченко. – К.: Кондор, 2011. – 406 с.
7. Слюсаренко А.В. Стимулювання інвестиційної привабливості аграрного сектору економіки України / А.В. Слюсаренко // Всеукраїнська інтернет-конференція молодих вчених та студентів «Проблеми інтеграції економіки України в світове господарство» – Миколаїв: МНАУ, 2015. – С. 50-53.
8. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://minagro.gov.ua>
9. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.fao.org/home/en>
10. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.worldbank.org/>
11. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.oecd.org/countries/ukraine/ukrainesectorcompetitivenessstrategy.htm
12. Інвестиції зовнішньоекономічної діяльності України [Електронний ресурс] / Державна служба статистики України. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>